

Par finanšu pieejamības tautsaimniecībai veicināšanu

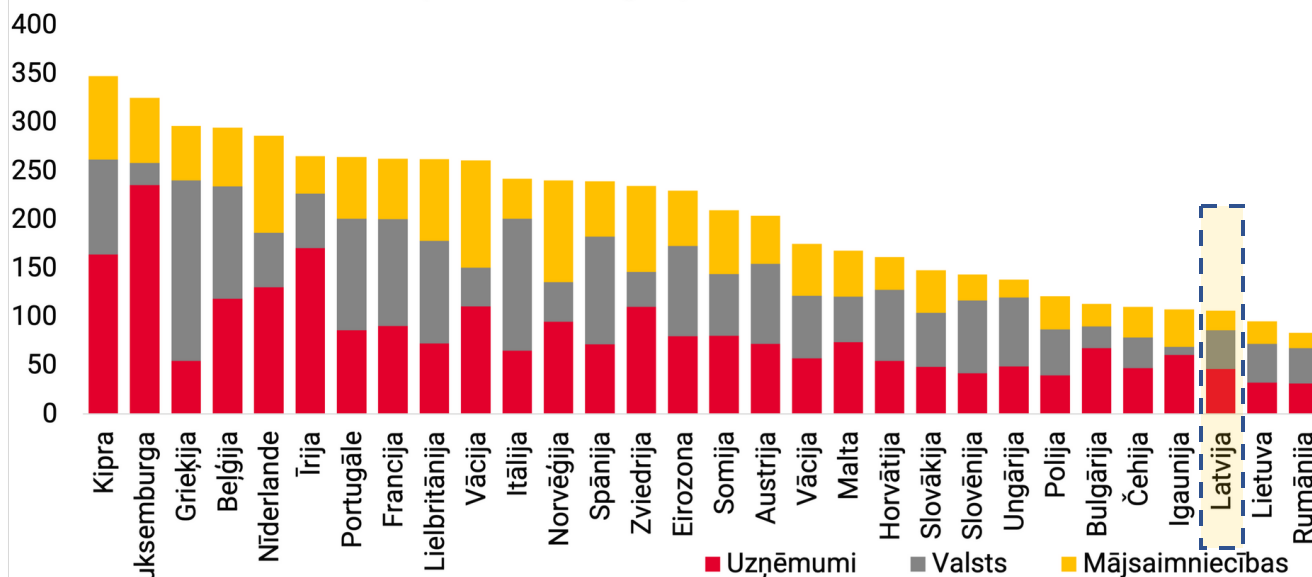
2023.GADA 4.APRĪLIS

**TAUTSAIMNIECĪBAS, AGRĀRĀS, VIDES UN
REĢIONĀLĀS POLITIKAS KOMISIJAS SĒDE**

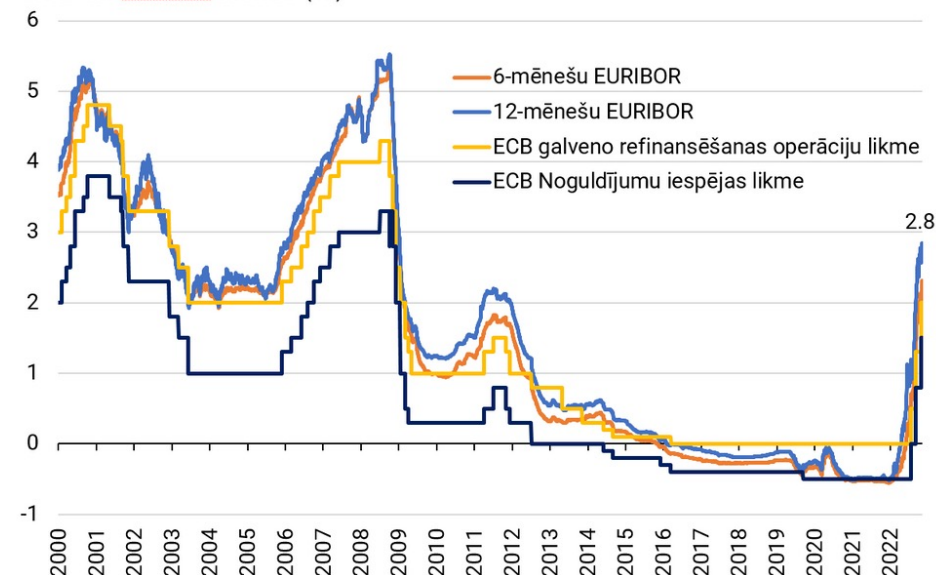
Parādu slogs

- Parādu līmenis Latvijā ir **viens no zemākajiem** Eiropā.

Parādsaistības eirozonas valstīs (% no IKP, 2020. gadā)

ECB un Euribor likmes (%)

Avoti: Eurostat un Bloomberg dati.

Kādi izskatāmies salīdzinājumā

TRŪKUMI

- Ēnu ekonomika – **26.6 %** (Lietuva – **23.1 %**, Igaunija – **19 %**).*
- Kapitāls vairāk izvietots **«vecajās» nozarēs** vai **apšaubāmas reputācijas** cilvēku īpašumā, piemēram, aizliegtā vienošanās par reģionālo autobusu maršrutu tirgu.
- Kapitāls vairāk tiek pārdalīts, nevis izmantots radot.
- Lietuvā atalgojums **audzis straujāk**, Igaunijā – **lielāks neto atalgojums**.
- Igaunijā un Lietuvā – **caurspīdīgāks, veselīgāks tirgus**; vairāk kapitāla.

PRIEKŠROCĪBAS

- AML/CFT – izpildītas **visas 40 FATF rekomendācijas**.
- Stabila valdība, uz ekonomikas **transformāciju vērsta politika**.
- Izveidota **Ekonomisko lietu tiesa**.
- **Mazāk** īpašnieku galvojumu, atvieglotāka struktūra.
- Ļoti plašs Altum piedāvāto **atbalsta programmu spektrs**.

Regulācija pret pārregulāciju

- Kopš iepriekšējās krīzes **kreditēšana ir regulēta daudz stingrāk**, lai pasargātu aizņēmējus, bankas un noguldītājus:
 - veiksmīga Latvijas Bankas **Kreditu reģistra un KIB(u) darbība**
 - prasības aizņēmēju **maksātspējai**
 - **prasības** aizdevumu slogam
- Vienlaikus **regulācija kļuvusi smagnējāka**, ES konkurētspēja krīt.
- **Atbalstām** Eiropas Banku federācijas uzdevumā sagatavoto ziņojumu «The EU Banking Regulatory Framework And Its Impact On Banks And The Economy».
- Nepieciešams **pārskatīt** iepriekšējās krīzes svaru risku modeļos (šobrīd 25 %).
- Pēc Latvijas Finanšu nozares asociācijas aplēsēm Latvijā no visu uzņēmumu kopskaita pēc gada pārskata datiem **kreditējami ir tikai ap 25 %**.

Mājokļu kreditēšana I

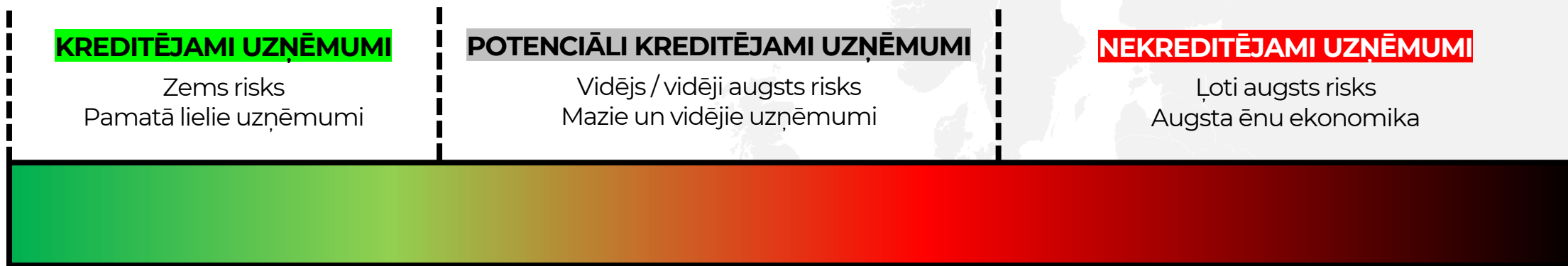
- **Latvijā dominē mainīgās procentu likmes**, tāpēc likmju palielinājumu mājtsaimniecības izjūt strauji un uzreiz.
- Plašas un dziļas problēmas mājtsaimniecībām **nav paredzamas**:
 - **zems** vidējais aizņēmumu apmērs
 - salīdzinoši **zems** bezdarba līmenis, algu pieauguma potenciāls
 - kredītu atmaksas grafiki **īsāki** nekā citās valstīs (mazāk par 15 gadiem)
- Var būt **individuāli gadījumi**, kad nepieciešama parādu restrukturizācija.
- Svarīgi ar banku sazināties laicīgi un kopīgi **meklēt risinājumu** (nevis bēdēt ar bankām).
- **Nav liels to aizdevumu īpatsvars** un apjoms, kas izsniegti īsi pirms iespējamā cenu samazinājuma tirgū.

Mājokļu kreditēšana II

- **Valsts intervence** mājokļu iegādes kreditēšanā ģimenēm, jaunajiem speciālistiem un NBS karavīriem **ir optimāla** (pirmie līgumi amortizēsies, 10 gadi, atbrīvots pārgalvojums ģimeņu programmai).
- **Ilgtermiņa problēma** – dzīvojamais fonds – nepieciešams mērķtiecīgāks fokuss uz klimatneitralitātes mērķu sasniegšanu:
 - Izvērtēt, **ko varētu pārņemt** no esošiem pozitīvajiem lokālajiem piemēriem un kaimiņvalstu pieredzes (procesi, juridiskā konstrukcija, pašvaldību iesaiste, caurspīdīgums caur apsaimniekotāju, u.c.)
 - grants **projekta vadības** pakalpojumiem
 - **atbalsts dzīvokļu īpašniekiem** (NĪN likme renovētām mājām, vai IIN) un skaidrojošais atbalsts
- **Neskaidrs** klimatneitralitātes ieviešanas plāns.

Uzņēmumu kreditēšana

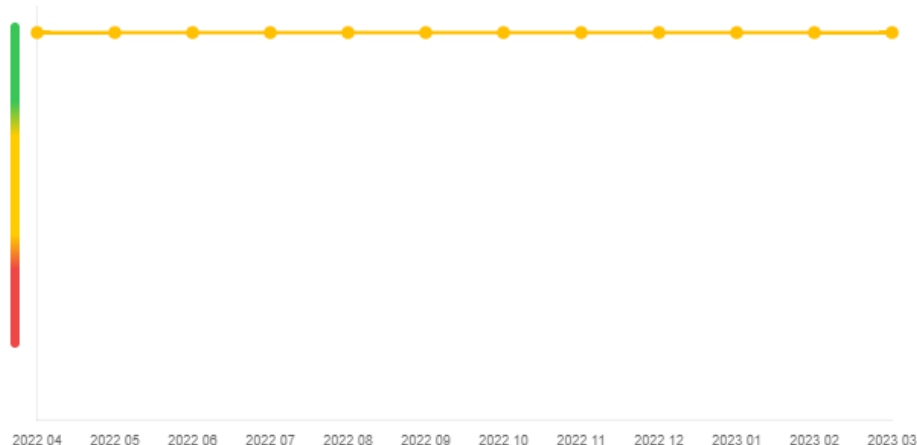
- Pēc Latvijas Finanšu nozares asociācijas aplēsēm Latvijā no visu uzņēmumu kopskaita pēc gada pārskata datiem **kreditējami ir tikai ap 25 %**.

- Jāmeklē risinājumi **mazināt riskus** potenciāli kreditējamiem uzņēmumiem.
- Risinājumi var būt **ilgtermiņa un īstermiņa rīcībā** – finanšu sektora un politikas veidotāju kopdarbs.

Uzņēmumu kredībspējas kalkulators

Kredītreitinga vēsture

Lūdzu, ievadi uzņēmuma reģistrācijas numuru

Reģistrācijas Nr.

AS "Kredītinformācijas Birojs"

Reģistrācijas Nr. 43903002031

Uzņēmuma kredītreitings

Pamatojoties uz augstāka līmeņa novērtējumu, kas balstīts uz Sabiedrības finanšu pārskatu un kredītvēstures datiem, Sabiedrība atbilst kredītiestāžu finansējuma prasībām.

Aptuvenais pieejamā finansējuma apjoms: līdz 5998500 EUR

NB! Pieejamā finansējuma apjoms ir atkarīgs no konkrētās kredītiestādes riska novērtējuma un kredītpolitikas.

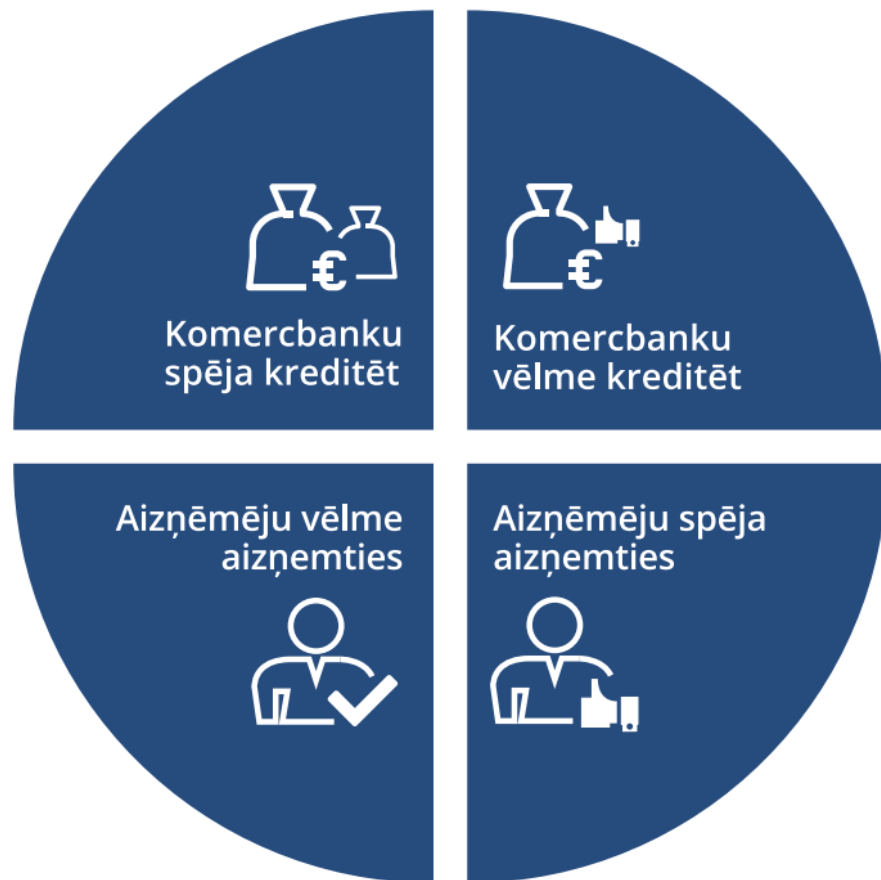
Ilgtermiņa rīcības risinājumi

- Māju siltināšana – **ilgtspēja, zaļais kurss, mājokļu pieejamība**. Bankām savi mērķi jāsasniedz ESG kontekstā – priekšroka zaļajiem projektiem.
- Valstij, balstoties datos, analītikā nodefinēt **prioritārās uzņēmumu nozares**, kuras kreditēt – viss nevar būt prioritārs un attīstāms vienlaicīgi.
- **Ekspozīcijas limiti** uz nozarēm.
- Atbalsts produktiem ar **augstu pievienoto vērtību, eksportspēju**.
- Administratīvā sloga **pastāvīga izvērtēšana un samazināšana**.
- **Kvalificēta ārvalstu darbaspēka piesaiste** – ilgs un sarežģīts process.
- Rīga kā jaudīgs un labi pārvaldīts centrs, ap kuru **koncentrējas valsts ekonomika**.
- **Stiprināt un motivēt uzņēmēju ambīciju** audzēt to komercdarbību virs MVU līmeņa.

Īstermiņa rīcības risinājumi

- **Risku dalīšana** – daļu finanšu zaudējumu riska uzņemas bankas, citas finanšu iestādes, uzņēmēji, bet daļu valsts.
- Risku samazināšana – nelikvīdo kredītu **piedziņas procesa uzlabošana**, ķīlas un nodrošinājuma instrumentu stiprināšana.
- Šobrīd šie instrumenti tiek vājināti un **kreditoriem samazinās iespēja** atgūt kaut vai daļu no kredīta.
- Altum **atbalsta programmas**.
- Kapitāla un profesionālas uzņēmumu **vadīšanas spēju stiprināšana** caur riska kapitāla investīcijām, EIB, NIB, EBRD iesaisti.
- **Publiskās privātās partnerības** pēc iespējas plašāka izmantošana.
- **Kapitāla tirgus attīstība**, ieguldījumu kultūras veicināšana.

Secinājums

Nepieciešams komplekss risinājums kombinējot īstermiņa un ilgtermiņa rīcību, sadarbojoties risku mazināšanā.

Par finanšu pieejamības tautsaimniecībai veicināšanu

2023.GADA 4.APRĪLIS

**TAUTSAIMNIECĪBAS, AGRĀRĀS, VIDES UN
REĢIONĀLĀS POLITIKAS KOMISIJAS SĒDE**